

DEFORMATÍV UTÓPIA A GÉP KORSZAKÁBAN

Az ÖAMTC osztrák automobilklub központja, Bécs

Építész:
Pichler &
Traupmann
Architekten

A modern kor kiemelkedő vívmánya az autó. A gépesített közlekedés mindenütt jelen van, teljes iparágakat foglalkoztat, és városok, tájak, régiók arculatát határozza meg. Az élet tempóját ma már a közlekedés diktálja. A vezető hozzászokott, hogy járműve ötvözi a luxust az életveszéllyel. Az autó immár második otthonunk, benne töltjük időnk egy jelentős részét. [1, pp 79–84] Kedveljük a sebességet, a száguldó táj elmosódó körvonalait, és e kinetikus tudatállapotot kivetítjük statikus környezetünkre is. A korszerű épületeknek el kell érniük a feljebb tolódott ingerküszöböt és ugyanolyan plasztikusnak, sőt cseppfolyósnak kell lenniük, amilyenek a gépjárműből látszanának. A négydimenzióssá váló testek átírata az enteriőrben a virtuális tér, ahol LCD kijelzők és VR szemüvegek tartják életben a szakadatlan mozgást. [5]

Hazánkban az Építész Stúdió által jegyzett Alkotás Point budapesti irodaháza (1999–2002) volt a sebesség első kultuszépülete, [6] amelyet Lukács István és Vikár András Magyar Autóklubja (2007–11) követett. [7] A nemzetközi szinten számos hasonló kortárs példa ismert, de a koncepció gyökerei sokkal mélyebbre, a 20. század elejének avantgárd korszakáig nyúlnak vissza. Le Corbusier *Új építészet felé* (Vers une architecture, 1923) című írásában [2] már csaknem száz éve ráérezett arra, hogy az építészet nyelvét gyökeresen át fogja alakítani a gép. Az új építészetnek három, kellően kompakt és célszerű, a forma és a funkció szoros összefonódását jelképező közlekedési eszközben: a gőzhajóban, az autóban és a repülőgépben látta követendő mintáját. Le Corbusier szerint az áramvonalas gépjárműveket az aerodi-

Szobrászian tagolt tömeg egységes, lebegő homlokzat takarásában – feltárulkozás az utcáról

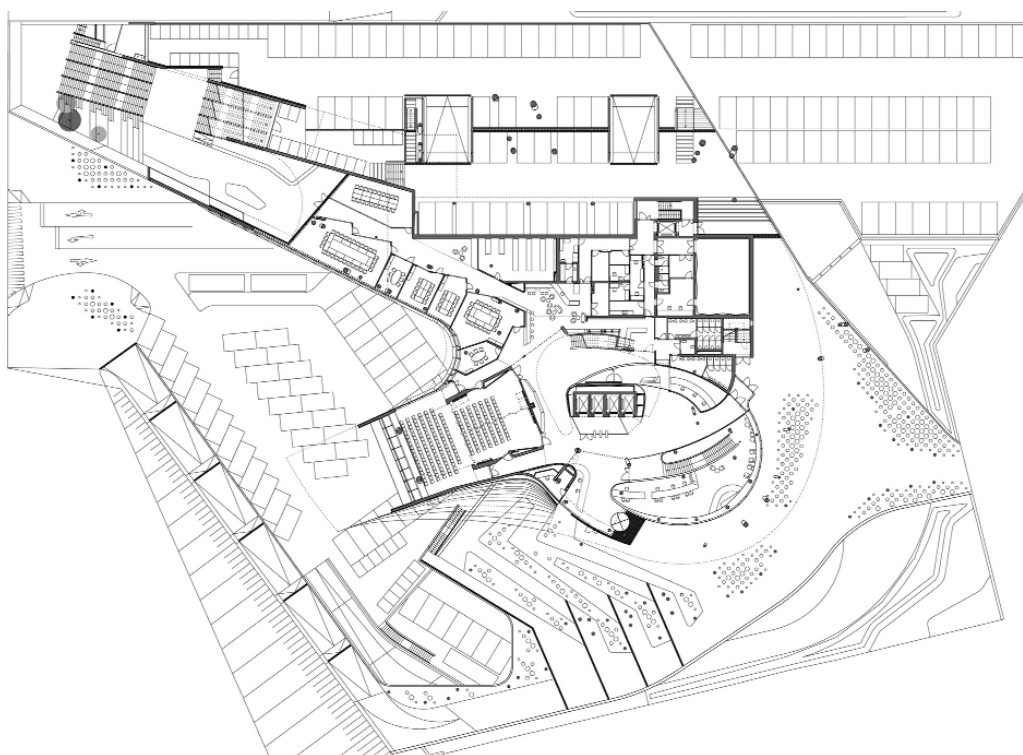

namika törvényei formálják, ezért erről kell példát vennie az építészetnek is. Évtizedekkel később azonban Jean Baudrillard posztmodern filozófus megcáfolta a „funkcionalista mítoszt”. [1, p 69] Szerinte a dizájn csak a kommunikációban van szerepe, ahol a hagyományos szerepüktől megfosztott tárgyak elvont jelként hasznosulnak. Az autók karosszériája – főként, ha az 1960-as évek amerikai klasszikusaira, például a Buick Wildcatre vagy a Doge Dartra gondolunk –, valójában

távol áll az aerodinamikai optimumtól. A formában tehát nem a technikai célszerűség vagy a tényleges használhatóság, hanem – piaci brandtől függően – a sebesség, a kényelem vagy a természetesség üzenete a lényeges. A kódolt kulturális üzenet teszi fogyaszthatóvá a tárgyakat és alakítja ki személyes kötődéseinket az egyébként együgyű és burkolat nélkül is hibátlanul működő gépekhez. [1, pp 71–75]

A kulissza mögötti terasz szabad formálású munkahelyeket köt össze

Az előcsarnok és a közönségforgalmi szint alaprajza

A BIM technológiák használata az ÖAMTC központi épületének tervezésénél

Már a projekt korai fázisában felmerült a kérdés, hogyan lehet a tervezést, a szakágak közötti együttműködést és az információcsere-t a leghatékonyabbá tenni. A megoldás az épület 3D modelljét tartalmazó központi fájl, amelyet minden szakági tervező olvashat és szerkeszthet.

A BIM technológiák használatának főbb irányait a generáltervező Pichler & Traupmann Architekten ZT GmbH határozta meg. A projekt BIM menedzselését a Side stúdió vállalta, mivel a résztvevőknek még nem volt BIM-es tapasztalatuk.

A szofverválasztásnál az Autodesk Revit legújabb verziója tűnt a legmegfelelőbbnek, mivel a vezető szaktervezőkkel, a statikusokkal és épületgépészekkel való együttműködés ennél a programnál volt a legátogatottabb. Az előkészületeket az iroda költséghatékonyan próbálta megoldani, az amúgy is szükséges létszámemelésnél az új munkatársakat Revit specialisták közül választották ki.

A leghatékonyabb kooperációt a statikus csapattal sikerült kialakítani, a tartószerkezeti szereppel rendelkező elemek tervezését ők felügyelték. Az épületfizikai, épületgépészeti és épületvillamosági szaktervezők leginkább az információ kinyerésére használták a modellt, helyettük az építészcsoport szerkesztette a szükséges elemeket.

A körgyűrűhomlokzat acélszerkezetének tervezése az Unger céggel közösen történt. Az aktuális modellt IFC formátumban csatolták a Revit fájlhoz. A többi acélszerkezeti terv ugyancsak Revit családokkal épült, a különböző formátumú modellek kollózióvizsgálatára pedig a Solibri program bizonyult alkalmasnak.

A megterhelő adatmennyiség igen nagy kihívást jelentett. A kivitelezés végére a központi fájl meghaladta a 1 GB-ot, ezért egy-egy szinkronizálás ideje olykor a 20 percet is elérhette. Több tárhelyváltás után a modell egy német szerverparkban kapott helyet, ahol felelősséget vállaltak a folyamatos hozzáférést és az adatbiztonságért.

Hogy a szinkronizálások között ne blokkolják egymást a tervezők, egy közös projektszabványt kellett létrehozni, amelyen belül elengedhetetlen volt a munkaterületek definiálása. A Revit családokat is úgy kellett kialakítani, hogy azok közös paraméterekkel rendelkezzenek és a szaktervezők igényeinek is megfeleljenek.

Az új BIM technológiákkal történő tervezés idő- és költségtöbbletet eredményezett, amelynek megtérülése nem várható el egy projekten belül. A csapat folyamatosan kereste az olyan kiegészítő programokat és eszközöket, amelyekkel a PDF-nyomatási procedúra és az ismétlődő feladatok automatizálhatók (BuildingOne, Dynamo, T4R Smart Floors, Smart Walls stb.), így a befektetett munka már a korai fázisban elkezdett megtérülni. A költségvetéshez szükséges anyagkimutatások rekordidő alatt elkészültek, hiszen csak ki kellett listázni az építőanyagokat és tulajdonságaikat. A következő projekteknel komplett projektstruktúrát, kész Revit családokat lehet majd átvenni.

Habár akadtak szkeptikus hangok és tényleges nehézségek az átállás miatt, a tervezési folyamat végén az összes résztvevő pozitívan értékelte az eredményt.

Jarmaczki Barbara építész, Pichler & Traupmann Architekten

Ami a terméktervezésben érvényes, az a kortárs építészetre is hatással van – főként akkor, ha a forma az ipari területről szabadon átvándorolhat az épületre. Az autószalonok és bemutatótermek palettáján elvárás is, hogy a ház Venturi kacsájaként reklámozza tartalmát. A kortárs klubba tartozó tervező azonban igen óvatos. Az egyértelmű, demonstratív jelek frontvonalából egy lépést hátrál, és csak absztraktabb tartalmakat hajlandó megjeleníteni. Így az autós központ nem válik felnagyított autóvá, de azonosul az úttal, a közlekedési csomóponttal és a gyorsulással. Utóbbinak eklatáns példája Ben van

Berkel (UNStudio) stuttgarti Mercedes-Benz Múzeuma (2001–2006), melynek központi átriuma köré egy átértelmezett autópálya-felhajtó csavarodik. Két egymásba font szalagrampa analógiája Zaha Hadid BMW-szalónja (2003–2006) Münchenben, míg ugyanott Wolf D. Prix (Coop Himmelb(l)au) BMW Weltje (2001–2007) a járművek levegőben keltett turbulenciáit teszi láthatóvá. Ezek a példák előkészítik a MAD Architects futurisztikus vízióját. A Faraday Future új kampusza a kaliforniai Mare Islanden néhány éven belül a világ leggyorsabb elektromos autót fogja bemutatni. [4] A mozgási energia természetesen mindig a *jövőben* térül meg.

A bécsi ÖAMTC (Österreichische Automobil-, Motorrad- und Touringclub) valahol Wolf D. Prix és a MAD koncepciója között foglal helyet, de jól illeszkedik az osztrák főváros fokozatosan benépesülő külső kerületeinek gyors fejlődését reprezentáló monumentumok (ld. Gasometer, Hollywood Megaplex, Viadukt Spittelau, Donau City Towers) sorába is. A lábakon álló körgyűrű egyszerre szimbolizálja a teljességet, a védelmet és a csavarodó mozgás által keltett súlytalanságot. Sokfunkciós, de egységes tömege – részben egy grandiózus, tört karú lépcsőn, részben egy felívelő széles rámpán át – szinte beszippantja a közútról érkező autós és gyalogos forgalmat a szerkezet által keltett térörvénybe.

Az épület egyértelmű üdvözlőgesztusa ellenére sem ismerhető ki könnyen. Lebegő tömegét körbevevő kétrétegű homlokzata a használat szempontjából független a mögötte rejtőző, csillag formájú beépítéstől, noha távolról ennek ellenkezőjét sejteti. Az acéltartós függőnyfal öncélúan, de vizuális folytonosságot teremtve fut a szabadba az utcafronton. Közlekedőként és nyitott menekülő-útvonalaként afféle kommunikációs felület is, amely ferde fénycsöveivel az utca álló közvilágításának mozgásba hozott alternatívája.

A külső héjról leváló tömeg centrifugális nyúlványai között kisebb légudvarok alakulnak ki, tovább növelve a hasznosítatlan, de magas esztétikai igényű – Jeff Kipnis építészeteoretikus meghatározásával deformatív [3] – terek arányát. Az így kialakuló 'méhkaptár' üreges szerkezetű, amit a róla készült funkcionális diagramok is kitűnően mutatnak. Központi ürege egy átrium, amelyhez körbefutó galérián át csatlakoznak az osztatlan terű irodák. A fedett udvar monumentális hatása a homogén felületeknek, a leegyszerűsített részleteknek és a középen befoglalt úr erőteljes vertikálisának köszönhető. Az érkezési szinttől a tetőig felkúszó lépcső egy helikopter-leszállópályában végződik, amely még a légi közlekedést is bekapcsolja a komplexum vérkeringésébe. Odalent, a teraszról megközelíthető előcsarnok körül folyja az egybenyíló rendezvényterem kamráit. Itt a rámpán becsatlakozó utca és az enteriőr finoman összefonódik.

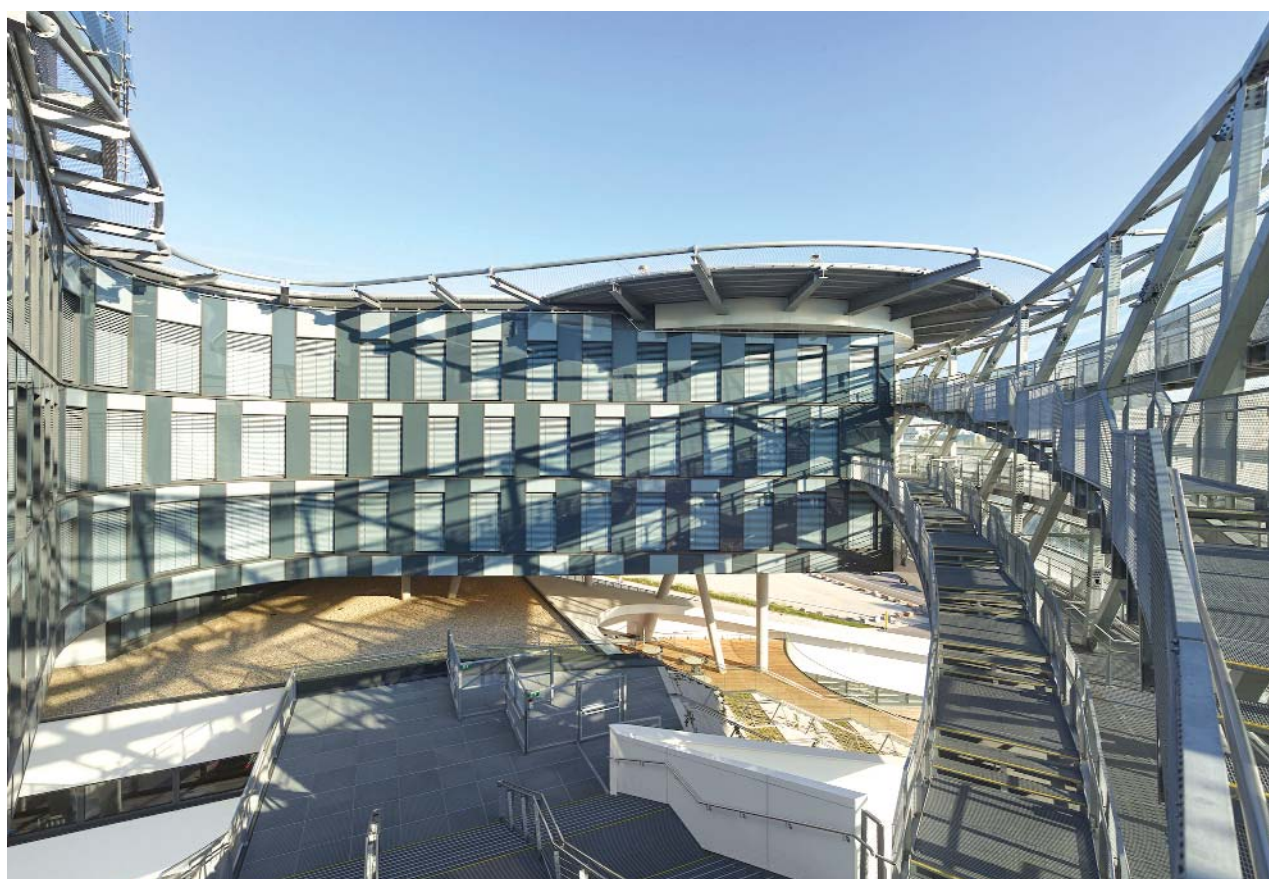
Az ÖAMTC plastikus belső terével a tervezők többé-kevésbé egy közeli vetélytárs, a Wirtschaftsuniversität Zaha Hadid-féle egyetemi könyvtárának és tanulmányi központjának (2013) belső terét fogalmazták újra, noha visszafogottabban. A részletszegénység vagy annak fel nem vállalása (horror vacui) okán azonban megjelenik egy ott még ismeretlen elem is: a digitális ornamentika. Az átrium centrális 'obeliszkjén' elhelyezett kijelzők dekódolhatatlan pixelgrafikái új keletű szépészeti eszközök, de elengedhetetlenek ahhoz, hogy az enteriőr megőrizze programszegény, tisztán esztétikai karakterét. Az ÖAMTC így minden kereskedelmi kísértés ellenére önmagáért szép, vagyis egyfajta szűzies idealizmust áraszt.

Hasonló mondható el a térbelső nyugalmáról is, amely ellenáll a külvilág ritmusának. E jelenség praktikus magyarázatának tűnik az a tervezői szándék, hogy a munkahelyek kiegyensúlyozott környezetet biztosítva mentesüljenek a túlterhelő vizuális ingerektől, míg a külváros egyhangúsága változatos fény- és formai effektusokkal ellensúlyozandó.

A közönségforgalmi szint közel két emelet magasságban kezdődik. Alépítményének egyik rendeltetése, hogy szobortalapzatot képezzen a grandiózus épületplasztika alatt, de szorosan kötődik az autókлуб beruházóinak elképzeléséhez is. Az épületben irodák, előadó- és rendezvénytermek, valamint rekreációs helyiségek mellett egy

A főútról grandiózus lépcső és egy alternatív rámpa kíséri a magas talapzaton nyugvó bejárati csarnokig, a földszintet szerviz foglalja el

A csillagszerűen formált tömeg szarait autonóm körgyűrű köti össze, ami szabad közlekedőket és védett udvarokat eredményez – a helikopterleszálló a kompozíció része

Építész: Pichler & Traupmann

Architekten ZT GmbH

Tervező munkatársak: Johanna

Maria Priebe, Barbara Aull,

Christoph Degendorfer, Andrea

Ehrenreich, Mohammad Ekhlasi,

Peter Grandits, Alexander Grass,

Clemens Hasler, Jarmaczki

Barbara, Joachim Kess, Bartosz

Lewandowski, Till Martin, Daniel

Moral Trigueros

Megbízó:

ÖAMTC Zentrale, Wien 1

Látványterv: Visualisierung

Tomaselli, Visual Sensations

Modell: Harald Schmidt

BIM technológia: Studio for

Information Design GmbH

Statika / projektkoordináció: FCP -

Fritsch, Chiari & Partner ZT GmbH

Tűzvédelem:

Norbert Rabl ZT GmbH

Épületgépészet: Die Haus-

techniker Technisches Büro

GmbH

Épületfizika / homlokzati terv:

Dr. Pfeiler GmbH

Világítási terv:

Pokorny Lichtarchitektur

Tájépítész: DnD Land-

schaftsplanung ZT KG

Légtechnika:

Weatherpark GmbH

Hidrotechnika: Dipl. Ing. Michael

Gollob ZT GmbH

Közlekedésmérnök: Traffix

Verkehrsplanung GmbH

Helikopter-leszállópálya:

Ing. Günther Jakubec GmbH

Üzemeltetés:

IB Ronge Stria GmbH

Generálkivitelező:

Bauunternehmung Granit GmbH

Műszaki ellenőr: Dipl. Ing.

Johanna Fuchs – Stolzka

Ingenieurkonsule

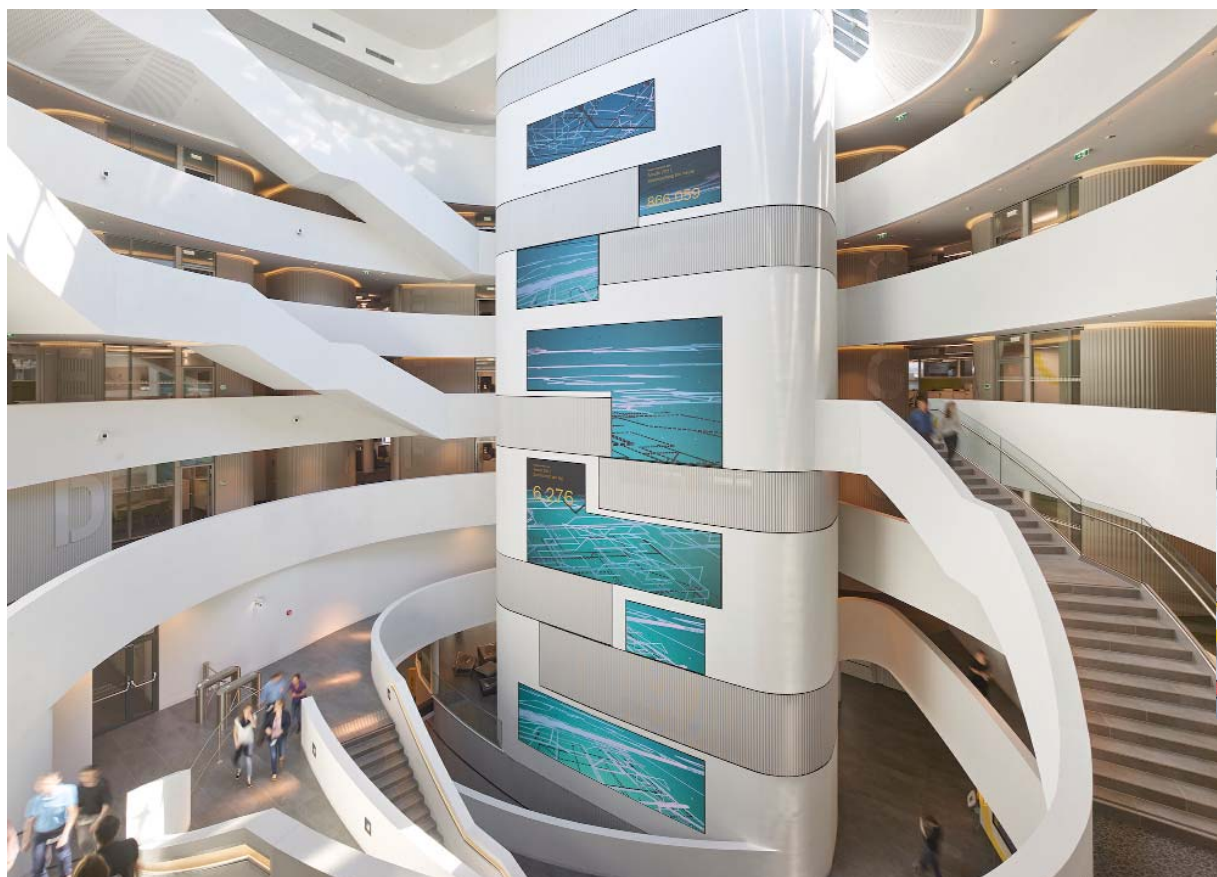
Fotók: Roland Halbe,

Toni Rappersberger

Pillantás az égre a légies szerkezeteken át –
a közösségi terek fölött négy emeletnyi iroda található

autójavító műhely is található, amely a földszint nagy részét elfoglalja. Az utcáival azonos szintben megközelíthető nyitott, nagy belmagasságú és tágas csarnokot a legkorszerűbb technikával látták el, és munkahelynek is ideális. A padlón nincsenek olajfoltok, nem látni szerelő-aknákat és eldobott eszközöket. A szerviz egyben bemutatószalon, ahol polgárjogot kapott a chipvezérlésű robotika. Az autóműtétek sterilítása zavarba ejtő, az alkalmazott műszerek bonyolultsága megközelíti a biológiai szerkezetét. Ha csupán ebből a vetületből akarnánk rekonstruálni az épület koncepcióját, akkor sem tévedhetnénk nagyot: az ÖAMTC az anyagi korlátokat meghaladó organizmusként él és lélegzik. A Pichler & Traupmann munkájához hasonló vezető projektek építészetében kibontakozott a szinergia korszaka, amely lerombol-

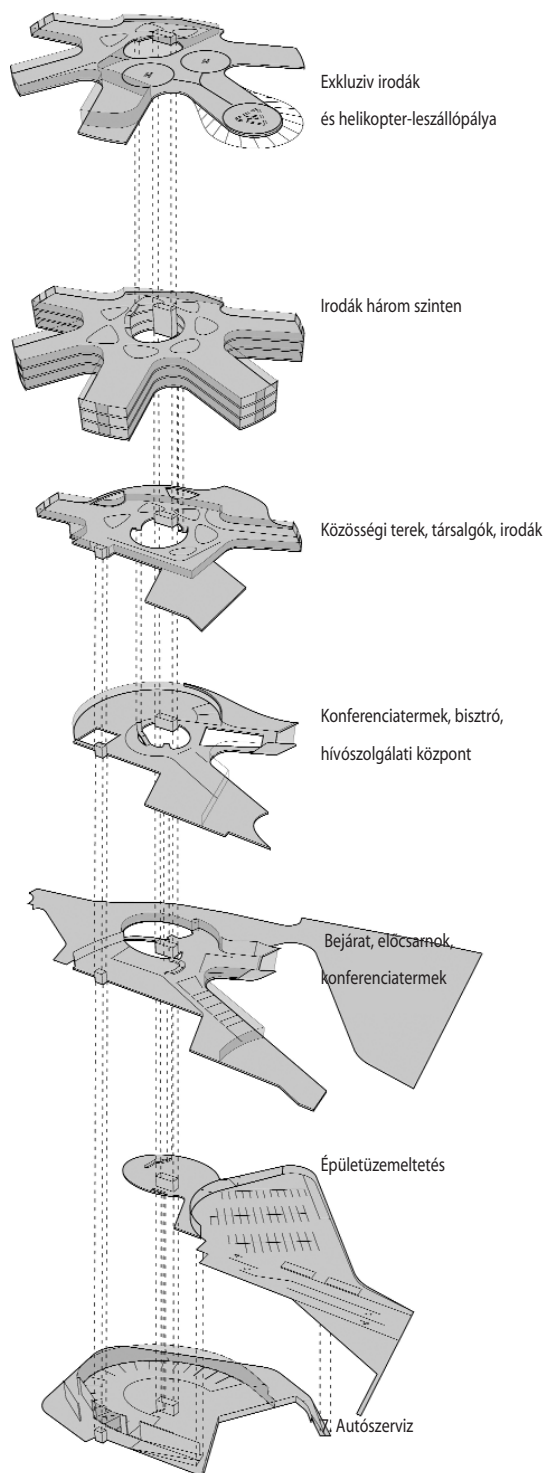

ja a szerves és szervesen közötti rendszertani falakat. Ebben az egyre valóságosabb utópiában hamarosan vagy a 'lakógép' ébred öntudatra, vagy az ember válik pótolható alkatrészé.

Katona Vilmos

A munkahelyek az átláthatóság igényével kialakított félprivát terekből épülnek fel

Az épület központi átriuma egyúttal az „esztétikai forma” konceptuális centruma is

Funkcionális diagram az épületről

Irodalom / References

- [1] Baudrillard, Jean: *A tárgyak rendszere*, Gondolat, Budapest 1987.
- [2] Jeanneret, Charles-Édouard: *Vers une Architecture*, Éditions G Cres et Cie, Paris 1923.
- [3] Kipnis, Jeffrey: „Towards a New Architecture”, *Architectural Design*, Vol 63, No 3–4 (1993), pp 41–49.
- [4] Lynch, Patrick: „MAD Architects Designs Futuristic Headquarters for the 'World's Fastest-Accelerating Electric Car'”, *ArchDaily*, 2017-07-18 11:10, hozzáférhető: <<http://www.archdaily.com/876046/mad-architects-designs-futuristic-headquarters-for-the-worlds-fastest-accelerating-electric-car>> [utolsó belépés: 2017-09-26].
- [5] Mitchell, William: „Antitectonics: The Poetics of Virtuality”, in John Beckmann (ed): *The Virtual Dimension: Architecture, Representation, and Crash Culture*, Princeton Architectural Press, New York 1998, pp 205–217.
- [6] Turányi, Gábor – Ekler, Dezső – Tomay, Tamás – Virág, Csaba – Reimholz, Péter: „Alkotás Point irodaház”, *Alaprajz*, No 6 (2002), pp 30–35.
- [7] Vukosavljević, Zorán: „Gesztus értékű alfa”, *Metszet*, Vol 3, No 1 (2012), pp 12–19.

Autószerviz a földszinti csarnokban – körpanorámás páholyal

A b s t r a c t s

BELEZNAY, ÉVA: VÁCI ÚT – FLOW AND SPACES

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 22–26

NORDIC LIGHT OFFICE BUILDING, ÚJPEST, HUNGARY
ARCHITECTS: GERGELY PAULINYI and ANDRÁS REITH

Place of places or flow of spaces: How does an office building function in terms of technical know how? Here a development has been achieved where the concept of analysing the energy required by its users is employed as a tool to provide a built result. Projecting user needs helps to define mechanical and electrical impact, insulation, daylight and healthy air.

GELESZ, ADRIENN – DEME BÉLAFI, ZSÓFIA – REITH, ANDRÁS: DESIGN AND RESEARCH OF A NEAR-ZERO ENERGY OFFICE BUILDING

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 27–31

As to know to what extent can the base building's primer energy demand be reduced, several aspects of the building were analyzed, ranging from floor plan design and façade materials to occupant behavior. With the help of diverse research methods and complex dynamic building energy simulations, a suggested building was prepared with a specific design, by which the energy demand was reduced by 32,5%.

GUTAI, MÁTYÁS: OFFICE SPACE RELOADED

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 32–37

OFFICE BUILDING, TOKYO, JAPAN

ARCHITECTS: TOMOHIKO YAMANASHI and TAKEYUKI KATSUYA

Time has come to re-examine how the office building can inspire productivity through design. The spatial composition and choice of materials being directly related to the its users ability to work at an inspired level of consciousness. This building developed for Japan's Association of Wood Wholesalers has the advantage of timber being a user friendly material conducive to creativity. In terms of detail CNC technology has been employed throughout to research development of waste reduction techniques during the construction process.

KATONA, VILMOS: DEFORMATIVE UTOPIA IN THE AGE OF THE MACHINE

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 38–43

AUSTRIAN AUTOMOBILER CLUB OFFICES, VIENNA, AUSTRIA

ARCHITECTS: PICHLER and TRAUPMANN

"Machine for Living" has been developed in Vienna as a place that gives equal gravity to its users: people and motor cars. This fluid development allows for the clean servicing of vehicles, comfortable spaces for the human users, suggesting that mechanical solutions are in fact organic. Is this a utopian vision looking forward to a time where people can have spare parts changed in a similar fashion to our devices?

FUNK, BOGDÁN: URBAN OASIS

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 44–47

LOW-TECH OFFICE BUILDING, ACCRA, GHANA

ARCHITECT: MARIO CUCINELLA and LUCA BERTACCHI

How to develop an office building in an environment that would suggest the need for extensive mechanical and electrical engineering solutions without doing so has been built in Accra. At first the geometric exterior appears to be a statement of architectural bravado, in reality it is built in reference to local traditional art, to resist earthquakes and provide solar shading. The latter reduces the need for complex climatic control solutions as balancing airflow through the building can be achieved using sliding doors found on the exterior and in the atrium. Likewise this building also harvest rainwater, making it a leading example of eco-development in Africa.

WESSELÉNY-GARAY, ANDOR: MOMENTARY STATE

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 48–53

OFFICE COMPLEX, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECT: TIHAMÉR SZALAY

Momentary options regarding the refurbishment of commercial rental spaces sometimes leads to the idea of minimal financial investment. This could create problems regarding a building's integrity: built fabric, comfort and usability. The exterior of this building has been fully restored to its original state, whilst the interior has been restored in such a way as to make it comfortable for use by tenants working in the IT sector. The appearance might seem rough, incomplete, although the reality is a cleverly conceived use of surface treatments combined with functional mechanical and electrical solutions.

MOLNÁR, TÍMEA – RABB, DONÁT – SCHRECK, ÁKOS: INTIMATE WORLD

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 54–57

OFFICE BUILDING, SÓSKÚT, HUNGARY

ARCHITECTS: ZSOLT ALEXA, DONÁT RABB and ÁKOS SCHRECK

The digital world has often lead to an insular method of working, often viewed as being somewhat intimate. This office development, although small, is inner looking designed in such a way as to provide continuous visual contact with small atrium gardens whilst isolating itself from its neighbours. This development seems to be more domestic than commercial suggesting that it might be possible that someone's workplace is a home from home

WESSELÉNY-GARAY, ANDOR: INSERT

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 58–61

CUSTOMER SERVICE CENTRE FOR ROTHER MAYOR'S OFFICE,

KÖBÁNYA, HUNGARY

ARCHITECTS: ISTVÁN LUKÁCS, ANDRÁS VIKÁR and ÁRPÁD GÁL

Partial redevelopment and extension of an existing building to provide a new customer service centre brings into question ideas of modernisation, proportion and political impact. The main factor being a need to ensure architectural and functional transparency without disrupting the existing urban context resulting in a building that follows existing geometric forms whilst adding an extra floor level. Playful use of materials and natural light result in a user friendly building.